

ἴδιον διοικητικὸν προϊστάμενον καλούμενον ἀρχοντα; Σημειωτέον ὅπως ὅποτε ὅτι ἡ ἀλλοίωσις τοῦ ὀνόματος Εὐρύπος ἀποδίδεται ὑπὸ τοῦ Ρεϊσκίου εἰς τὸς Ἄραβας.

Περὶ τῆς δημοτικῆς τῶν χρόνων τούτων διοικήσεως, ἤτοι τῆς τοπικῆς διοικήσεως τῶν πόλεων, κωμῶν καὶ χωριῶν, ἀντιφάσκουσιν οἱ νόμοι πρὸς ἀλλήλους τε καὶ πρὸς τὰ πράγματα. Ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Λέοντα τὸν υἱὸν τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνοιο, ἡ μὲν αὐτεξούσιος τῶν πόλεων διοίκησις εἶχε παύσει πρὸ καιροῦ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, τὰ πάντα δὲ κατὰ τοῦτο, ὅπως καὶ πρὸς τὰ λοιπά, ἀνηρτήθησαν εἰς τὴν βασιλείον πρόνοιαν καὶ ἀπόφασιν. Τοῦτο διαλαμβάνουσι ρητῶς αἱ διατάξεις αὐτοῦ μς' καὶ μς'. Ἀλλὰ, καθὼς πολλάκις παρατηρήθη, αἱ διατάξεις αὗται μαρτυροῦσι τὴν προαίρεσιν τῆς μακεδονικῆς δυναστείας τοῦ νὰ οἰκειωθῇ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν τοῦ κράτους μᾶλλον ἢ τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν. Ὁ Λέων ὁμιλεῖ περὶ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν τῶν πόλεων ὡς πάλαι μὲν ποτε ὑπαρχάντων, πρὸ καιροῦ δὲ ἐκλιπόντων. Καὶ ὅμως ἐν αὐτῇ τῇ 9 ἑκονταετηρίδι, ἐν ἣ αὐτὸς ἔγραφε, γινώσκουμεν δύο πόλεις τοῦ κράτους ἔχουσας ἀρχὰς ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐκλεγόμενας. Ἐπὶ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως, περὶ τὰ μέσα τῆς 9 ἑκονταετηρίδος, ὁ στρατηγὸς Πετρωνᾶς, ἀποσταλὴς εἰς Χερσῶνα δι' ἑκτακτὸν τινα ὑπερησῖαν καὶ ἐπιστρέψας ἐκεῖθεν ἀγγέγειλεν εἰς τὸν βασιλέα ὅτι «οὐκ ἄλλως ἄρχας τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων ὀλοσχερῶς, ἢ στρατηγὸν προχειρίζομενος ἴδιον, ἀλλ' οὐ τοῖς ἐκείνων ἀρχουσί τε καὶ πρωτεύουσι καταπιστεύων σαυτὸν». Μεθ' ὃ ὁ ἱστορῶν ταῦτα χρονογράφος ἐπιφέρει· «οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἡμέτερός πω τῆς ἐκείνων προνοούμενος ἐξαπεστέλλετο στρατηγός, ἀλλ' ὁ λεγόμενος πρωτεύων μετὰ καὶ τῶν πατέρων τῆς πόλεως τὰ πάντα ἦν διοικῶν». Ὡσαύτως δὲ ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ὁ ἱστορῆσας τὰ περὶ τῆν κατατροπώσεως τῶν Σλαύων καὶ τῶν Σαρακηνῶν, οἵτινες ἐπολιόρησαν τὰς Πάτρας ἐν ἀρχῇ τῆς 9 ἑκονταετηρίδος, ἀναφέρει ἀρχοντας τῆς πόλεως ἀνταποκρινομένους μετὰ τοῦ ἐν Κορίνθῳ στρατηγοῦ καὶ οἰκῆτορας αὐτῆς βουλευομένους περὶ τοῦ πρακτέου. Ὡστε ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει ὅτι ἐν τῇ 9 ἑκονταετηρίδι ἡ Χερσῶν τοῦλάχιστον καὶ αἱ Πάτραι διφκοῦντο ὑπὸ ἰδίων δημοτικῶν θεσμῶν καὶ ἀρχόντων. Δὲν λέγομέν τι περὶ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων ἀπὸ τῶν ὁποίων σφύονται χρυσόβουλλα ρητῶς μαρτυροῦντα ὅτι ἡ Μονεμβασία εἶχεν ἰδιάζοντα κοινοτικά προνόμια, οὐδὲ θέλομεν ἀναφέρει ἐνταῦθα ἐκτενέστερον τὰ Χρονικά τῶν κατὰ τὴν 13 ἑκονταετηρίδα ἐν Μωρέᾳ πολέμων τῶν Φράγκων, εἰς τὰ ὁποῖα αἱ πελοποννησιακαὶ πόλεις παριστῶνται διοικούμεναι ὑπὸ ἀρχόντων, καὶ προεστῶν ἀπαρλλάκτως σχεδὸν ὅπως ἐπὶ τουρκοκρατίας. Ἀλλὰ καὶ μικρὸν μετὰ τὸν Λέοντα ἀναγινώσκουμεν εἰς τὴν ἐν ἔτει 947 νεαρὰν τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου, περὶ τῶν εἰσερχομένων δυνατῶν εἰς ἀνακοινώσεις πενήτων, τὸν ὅρον ὁμᾶς τοῦ χωρίου, ἀναφερόμενον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν καθ' ἕκαστον κάτοικον αὐτοῦ, καὶ δηλοῦντα προδήλως οὐχὶ ἄλλο ἢ τὸ ἠθικὸν τῆς κοινότητος τοῦ χωρίου πρόσωπον. Καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐν ἔτει 922 νεαρὰν τοῦ Ρωμανοῦ, Κωνσταντίνου καὶ Χριστοφόρου, τὸν ὅρον μητροκομία, δηλοῦντα κώμην ἔχουσαν περὶ ἑαυτὴν ἄθροισμα κατοίκων νεμομένων κοινὰ προνόμια, ἢ καθυποβεβλημένων εἰς κοινὰ καθήκοντα, ἐν ἄλλαις λέξεσι πρωτεύουσαν κοινότητος. Ἐκ τούτων δὲ πάντων καταφαίνεται ὅτι καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς μακεδονικῆς δυναστείας ὑπῆρχον κοινοτικοὶ τινες θεσμοί, ὅσον ὅποτε καὶ ἂν αὐτὴ ἠγωνίσθη νὰ συμπυκνώσῃ εἰς χεῖρας ἑαυτῆς πᾶσαν ἀρχὴν, ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης μέχρι τῆς κατωτάτης. Διότι τοῦτο τῷ ὄντι ὑπῆρξε τὸ θεμελιῶδες σύστημα τῆς δυναστείας αὐτῆς, ἥτις διὰ στόματος τοῦ Λέοντος μάλιστα δὲν ἔπαυσεν ἀδιακόπως ἀποφαινομένη ὅτι «νῦν πρὸς ἐτέραν κατάστασιν τὰ πολιτικά μεταπεποιήται πράγματα καὶ πρὸς μόνην τὴν